

literatura
ANNA BALLBONA

Ela Geminada està traduint al català les novel·les curtes de l'autora italiana Natalia Ginzburg (1916-1991). Una d'aquestes és 'Sagitari', en què l'autora retrata una història semidramàtica, personal, que descabdella la mentida, la façana social, la manipulació i l'engany.

Una torrentera imparabile

Sagitari

NATALIA GINZBURG

Editorial Ela Geminada
2018

L'operació de l'editorial Ela Geminada de publicar totes les novel·les curtes de Natalia Ginzburg (1916-1991) és una de les més interessants i ambicioses que s'han donat en els darrers anys. *Sagitari* és l'última d'aquestes novel·les que han vist la llum i encara en quedarà una altra, *Les veus del capvespre*, que sortirà l'any que ve. Les anteriors han estat *El camí que porta a ciutat* (setembre del 2016), *Ha anat així* (març del 2016) —aquestes dues, traduïdes per Alba Deu—, *Valentino* (juny del 2017 i traduïda per Anna Casassas) i aquest abril, *Sagitari* (traslladada al català per Marina Laboreo).

És una operació rellevant perquè, per començar, cap d'aquestes novel·les, llevat de *Les veus del capvespre*, existia en català. I ha coincidit en un reviscolament per l'interès en l'obra de Ginzburg, acompanyat de l'aparició d'altres traduccions a Club Editor i Àtic dels Llibres. Llegir una darrere l'altra aquestes novel·les curtes és una excel·lent porta d'entrada a la potència de l'univers de l'autora italiana. S'hi aprecia les marques que fan sobresortir la seva narrativa: l'interès pel clos familiar i les seves contradiccions i relacions de dominació, submissió o abnegació; la profunditat a l'hora de tractar els perfils humans a través d'una prosa neta, d'una claredat i una contenció que evita enfarfegaments innecessaris; l'agilitat i precisió d'un estil que fa fàcil allò que no ho és gens; la predilecció pels personatges estrafets, superats pel corró de la vida i del pas del temps, i la facilitat per connectar-se amb

les coses més senzilles i elevar-les a una nova dimensió.

Sagitari destaca en totes aquestes facetes narratives i és, de totes les novel·les curtes, una de les més remarcables i contundents —pel meu gust—, juntament amb *Ha anat així*. Com *Valentino* (la més curta), *Sagitari* és narrada en una primera persona que en cap assumeix el protagonisme: la veu narradora és la filla de la protagonista i és algú que sembla mirar-s'ho tot des d'un racó, com si no volgués o no pogués interrompre la successió semidramàtica dels fets. Hi ha un punt abismal i estones de comicitat, hi ha una tensió sostinguda i moments en què els somnis de grandesa i la voracitat de la mare sembla que no tindran més conseqüències. Però les conseqüències hi són. Existeix un inevitable que s'imposa i un seguit de personatges que no hi poden fer res, encara que el lector és el primer que s'adona que les coses van cada vegada pitjor. Ginzburg és una mestra a fer lluir aquests moments cruïlla, moments que semblen aparentment innocents i que són els que fan virar el curs de les coses. Condueix la narració amb mesura i alhora sap precipitar-la, al final, com una torrentera imparabile. Aquesta és una bona imatge per descriure l'electricitat que travessa *Sagitari* i, en general, la narrativa de Ginzburg.

A *Sagitari* retrata de manera magistral la senyora Fontana i la mare, una dona que ha viscut sempre de somiar truites i s'enlluerna amb aquesta nova amistat. Amb la mare al centre, un caràcter de plànyer-se,

teatre

Descobrim l'associació cívica i cultural Teatre amb R (de República), amb un any de vida

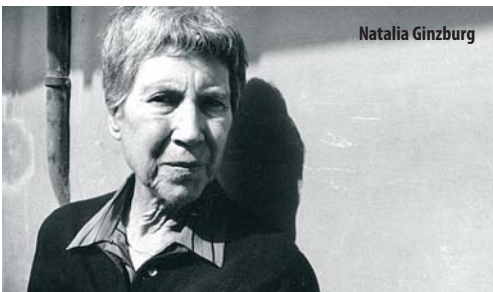
televisió

'Bad Banks', d'Oliver Kienle, analitza el món bancari, financer i les seves perversions

entrevista

Pere Antoni Pons entrevista el fotògraf Aleix Plademunt, creador de Ca l'Isidret Edicions

Natalia Ginzburg

insatisfet i allunyat de la realitat, desfilen manies, despotismes, imposicions i actituds que cauen sobre la resta de la família. La narradora diu, per exemple, de la mare: "I s'avorria una mica, com sempre que parlava algú altre enlloc d'ella". I al mateix temps, una sola frase de la mare és prou per sentenciar algun dels molts personatges a qui no suporta. És el cas del gendre, un metge polonès que ha perdut la família als camps de concentració (com altres vegades, la guerra travessa el relat però és com si no hi fos).

En un tres i no res, des de les primeres pàgines de *Sagitari* (que és el nom de la botiga que projecten crear la mare i l'amiga), un fris de personatges se't posa al menjador de casa. I ja ningú els en traurà. N'hi ha d'excessius i rocambolescos (la mare i l'amiga); n'hi ha que es fan la vida impossible sempre que poden (la mare i en Pinuccio); d'altres de resignats, com el gendre, que procura no fer empipar la mare, o la filla, que la suporta com pot; d'altres d'inexistents, muts i immòbils, que mai se sap què pensen (la Giulia, l'altra filla). És admirable com descabdella tot el procés de la mentida, la façana social, la manipulació i l'engany, que es van fent cada vegada més grans.

El lector sap i entén molt més el que passa que no pas els mateixos implicats, un efecte que només s'aconsegueix a través d'un equilibri narratiu màxim, molt propi de Ginzburg. Pensem, per exemple, en *Ha anat així*: a la primera pàgina la narradora —i en aquest cas, protagonista— afirma que ha disparat al marit; i en canvi, el llibre no perd pistonada i a través de la tortuosa relació del marit amb l'amant el lector

acabarà sentint pietat d'aquella dona a qui el món li ha caigut al damunt. O acudim a *Valentino* i veiem com la narradora —germana del protagonista, un nen consentit— té la paciència de seguir allà on va el seu germà i de perdonar-li tota la seva inacció, cosa que encara ho fa més colpidor.

La incomunicació i la incomprensió entre els personatges de Ginzburg i les dificultats per com manegar la vida; els silencis, la resignació, la fidelitat, la conformitat i les paradoxes que suporten, la manca d'horitzó i de possibilitats —especialment marcades en les dones— solquen unes històries que remouen el lector, per autèntiques, per vives, per vibrants. I tots aquests personatges de llibres i vides diferents sembla que estableixin una relació de

parentiu, en el sentit que hi ha drings que s'assemblen: per exemple, la germana de *Valentino* no recorda, per abnegada, la Roberta de *La ciutat i la casa*, dedicada a salvar els mobles a tothom? O la narradora de *Sagitari* no s'assembla molt a la veu pacient del *Lèxic familiar*?

Com passa a *Ha anat així*, a *Valentino* o ara a *Sagitari*, el lector acaba amb la impressió de compadir-se d'aquells personatges que en certs moments li han semblat uns barruts o uns ximplers, però que al capdavall són incapaçs d'enfrontar-se a una vida que se'ls fa massa grossa, com si no poguessin fer més que esperar que els caigui el mal fat a sobre. Ginzburg remou les vísceres de la infelicitat amb la naturalitat de qui tota la vida n'ha fet botifarres.

LES ALTRES CATALANES
de MARGARIDA CASTELLANO SANZ
PREMI OCTUBRE D'ASSAIG JOAN FUSTER 2017

NOVETATS 3i4
Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a
Facebook i Twitter
Visita la nostra botiga virtual
en www.tresiquatre.cat

